

BOGANMELDELSE

Joan Robinson: HVORFOR ARBEJDSLØSHED, Forlaget for videnskabelig Litteratur, København 1946.

Kontorchef *Vedel Petersen* har en misundelsesværdig Evne til at overkomme meget. Ved Siden af sin praktiske Gerning har han paa kort Tid skabt en helt ny Lærebog i Danmarks Statistik, som har vundet megen Anerkendelse, og siden 1941 har han endda faaet udsendt 3 Udgaver af den.

Nu har han ogsaa startet sit eget Forlag: »Forlaget for videnskabelig Litteratur«, og han lægger ud med en dansk Udgave af Joan Robinson's meget brugte »Introduction to the Theory of Employment«, 1937. Lektor *Jørgen Gelting* har besørget Oversættelsen, og den, der i Forvejen var fortrolig med den engelske Udgave, kan kun sige, at han genfinder »Tonen« i den danske Oversættelse. Maaske skyldes det, at Lektor Geltings Stil i sin Korthed og Klarhed ligner Engelsk.

I de allerseneste Aar er der kommet en Del Fremstillinger, der kan hjælpe danske Læsere, der ønsker at stifte Bekendtskab med de keynes'ske Tankegange. Først fik vi *Nyboe Andersens* »Penge og Penges Værd« i 1941 og senere samme forfatters Artikel om »Penge og Konjunkturer« i Hages Haandbog 1944. Dernæst *Kjeld Philip's* »Hvad bestemmer Renteniveauet?« i Haandbog i Kredit- og Hypotekforeningsforhold, 1944. Og endelig *Jørgen Pedersens* »Pengeteori og Pengepolitik«, 1944.

Hertil slutter sig nu altsaa Joan Robinson's »Introduction« paa Dansk. Der er næppe nogen Tvivl om, at denne Bog er noget af det allerbedste i Genren. Især naar man sammenligner den med Keynes' eget Værk fra 1936, træder dens Dyder stærkt frem. Mrs. Robinson's Bog er veldisponeret: man skridder langsomt frem fra Analyse til Syntese, Gentagelser er undgaaet, ligesaa forholdsvis uvedkommende Indskud, som grasserer slemt hos Keynes.

Alt i alt synes Joan Robinson at have faaet det væsentlige hos Keynes frem — muligvis tager Anmelderen dog fejl paa dette Punkt; det er jo saadan med Keynes, at Væsentlighederne ikke kan have vanskeligt ved at finde Gemmesteder.

Det er altsaa Keynes paa godt og tildels ogsaa paa ondt, man her præsenteres for. Det onde er navnlig den stærkt forenklede *statiske* Betragtningensmaade, som anlægges overfor *Totalstørrelser*. Oversætteren bemærker herom i sit Forord til Bogen:

En i og for sig gavnlig Følge bl. a. af denne moderne Teoris mere summariske Betragtningensmaade er, at de Ræsonnementer, der anvendes, ligger langt nærmere Dagliglivets Tænkemaade. Den moderne Teori bliver herigennem baade enklere og mere lettilgængelig end den ældre Økonomi.»

BOGANMELDELSE

Joan Robinson: HVORFOR ARBEJDSLØSHED, Forlaget for videnskabelig Litteratur, København 1946.

Kontorchef *Vedel Petersen* har en misundelsesværdig Evne til at overkomme meget. Ved Siden af sin praktiske Gerning har han paa kort Tid skabt en helt ny Lærebog i Danmarks Statistik, som har vundet megen Anerkendelse, og siden 1941 har han endda faaet udsendt 3 Udgaver af den.

Nu har han ogsaa startet sit eget Forlag: »Forlaget for videnskabelig Litteratur«, og han lægger ud med en dansk Udgave af Joan Robinson's meget brugte »Introduction to the Theory of Employment«, 1937. Lektor *Jørgen Gelting* har besørget Oversættelsen, og den, der i Forvejen var fortrolig med den engelske Udgave, kan kun sige, at han genfinder »Tonen« i den danske Oversættelse. Maaske skyldes det, at Lektor Geltings Stil i sin Korthed og Klarhed ligner Engelsk.

I de allerseneste Aar er der kommet en Del Fremstillinger, der kan hjælpe danske Læsere, der ønsker at stifte Bekendtskab med de keynes'ske Tankegange. Først fik vi *Nyboe Andersens* »Penge og Penges Værd« i 1941 og senere samme forfatters Artikel om »Penge og Konjunkturer« i Hages Haandbog 1944. Dernæst *Kjeld Philip's* »Hvad bestemmer Renteniveauet?« i Haandbog i Kredit- og Hypotekforeningsforhold, 1944. Og endelig *Jørgen Pedersens* »Pengeteori og Pengepolitik«, 1944.

Hertil slutter sig nu altsaa Joan Robinson's »Introduction« paa Dansk. Der er næppe nogen Tvivl om, at denne Bog er noget af det allerbedste i Genren. Især naar man sammenligner den med Keynes' eget Værk fra 1936, træder dens Dyder stærkt frem. Mrs. Robinson's Bog er veldisponeret: man skridder langsomt frem fra Analyse til Syntese, Gentagelser er undgaaet, ligesaa forholdsvis uvedkommende Indskud, som grasserer slemt hos Keynes.

Alt i alt synes Joan Robinson at have faaet det væsentlige hos Keynes frem — muligvis tager Anmelderen dog fejl paa dette Punkt; det er jo saadan med Keynes, at Væsentlighederne ikke kan have vanskeligt ved at finde Gemmesteder.

Det er altsaa Keynes paa godt og tildels ogsaa paa ondt, man her præsenteres for. Det onde er navnlig den stærkt forenklede *statiske* Betragtningensmaade, som anlægges overfor *Totalstørrelser*. Oversætteren bemærker herom i sit Forord til Bogen:

En i og for sig gavnlig Følge bl. a. af denne moderne Teoris mere summariske Betragtningensmaade er, at de Ræsonnementer, der anvendes, ligger langt nærmere Dagliglivets Tænkemaade. Den moderne Teori bliver herigennem baade enklere og mere lettilgængelig end den ældre Økonomi.»

Længere nede indrømmer Oversætteren dog, at den moderne Teori til en vis Grad opfordrer til uberettigede Generalisationer, og han advarer imod saadanne.

Det forekommer Anmelderen, at *Lundberg* har saa evig Ret i, at jo mere *total* en Teori bliver, desto farligere er det at lade den være *statisk*. Keynes' Værk — og i høj Grad ogsaa det anmeldte — er en god Illustration til *Lundbergs* Sætning. Tydeligt ser man det f. Eks. i det Afsnit, der hedder »Hoarding-Fejltagelsen«, Kapitel 2 (S. 36). Det hedder her: »Da et Individ, naar han forøger sin egen Opsparing, *automatisk* reducerer andres Opsparing, fremkalder han ikke nogen større Opsparing, og Efterspørgslen efter Værdipapirer blive følgelig ikke forøget«. *Automatisk*, ja! Naar man opererer med tidløse Størrelser, som Keynes, Robinson, Jørgen Pedersen og mange andre gør, saa *maa* man komme til det Resultat, Citatet er Udtryk for. Hvis man derimod vilde forsyne alle Størrelserne med et Fodtegn, der angav hvilken Tidsperiode, de refererede sig til, vilde man se mange *andre* Muligheder aabne sig. Det afgørende i Sagen *maa* jo dog være dette: Person A's Opsparingsbeslutning for Periode n , vil dels fremkalde en øget Efterspørgsel efter Værdipapirer i Periode n , dels en mindre Efterspørgsel efter Konsumgoder i samme Periode. Det er naturligvis rigtigt, at den mindskede Efterspørgsel efter Konsumgoder betyder mindre *fortjent* Indtægt for Person B i Periode n — og altsaa mindre *disponibel* Indtægt i Periode $n + 1$. Og det er ogsaa rigtigt, at B, som afslutter Periode n med at konstatere et *stort* Konsumgodevarelager, afgiver *færre* Ordre til sin Leverandør ved Begyndelsen af Periode $n + 1$, end han vilde have gjort, dersom han havde konstateret et *lille* Varelager eller Lageret O. Han har faaet mindre Kapital frigjort end ventet, men han har ogsaa mindre Brug for den. At der er depressive Tendenser paa Spil er altsaa aabenbart. Men — men! Det er dog ligeledes en Kendsgerning, at om Person A's øgede Efterspørgsel efter Værdipapirer i Perioden n møder et uforandret Udbud af saadanne Papirer i samme Periode, saa vil dog Prisen paa dem stige. Prisen paa Værdipapirer er jo en flexibel, en »fri« Pris. *Og hvem kan sige, om de Tendenser til Investeringsforøgelse i Periode $n + 1$, som denne Prisstigning paa Værdipapirer udløser, er stærkere end, svagere end eller akkurat neutraliserer de oven for nævnte Tendenser til Investeringsforminskelse i Periode $n + 1$?*

Dette er jo kun en Detaille, og det er ikke Hensigten at ville forringe Betydningen af Keynes' øvrige Resultater. Men det forekommer, som om man er gaaet fra den ene Grøft over i den anden, naar man vil frakende Opsparingen *enhver* Betydning for Rentefoden. Det er højst sandsynligt, at den ikke virker tilstrækkeligt paa Rentefoden til at skabe *fuld* Beskæftigelse; men der er dog et Skridt herfra og til at paastaa, at den *overhovedet ikke* virker. Nordiske Økonomer, som har Kendskab til det mere udviklede Redskab, svensk Forløbsanalyse har givet, skulde være de sidste til at tage et saadant Skridt.

Men som sagt: Paa godt og ondt er denne »Introduction« et glimrende Udtryk for de keynes'ske Tanker. Og hvad bedre kan siges om en Bog, der sætter sig som Maal at være »til Brug for Læsere, som mener at behøve nogen Hjælp ved Studiet af Keynes' *General Theory of Employment, Interest and Money*«?

Hans Brems.